

Dini Gelişim

Tanrı Tasavvuru

Soru: Tanrı tasavvuru ne demektir?

- Peker'e göre: Kişinin bebekliğinden itibaren, zeka gelişimine, edinmiş olduğu bilgi ve yaşantısına göre, Tanrı'yı zihninde canlandırması, biçimlendirmesi ve anlamlandırmasıdır.

Tanrı tasavvuru deęiřir!!!

- Çocukların tanrı tasavvuru yaşla birlikte değişir, gelişir ve tarihsel, sosyal, kültürel, eğitimsel ve mezhepsel şartlarla şekillenir.
- Bir çocuğun Tanrı inancının, onun ailesiyle olan ilişkileriyle alakalı olduğu öne sürülür. Dolayısıyla çocukların din ve Tanrı tanımlarını ve anlamlarını öğrenmeye başladıklarında, etkisinde kaldıkları ilk referans grubu kendi ana-babalarıdır. (Goldman)

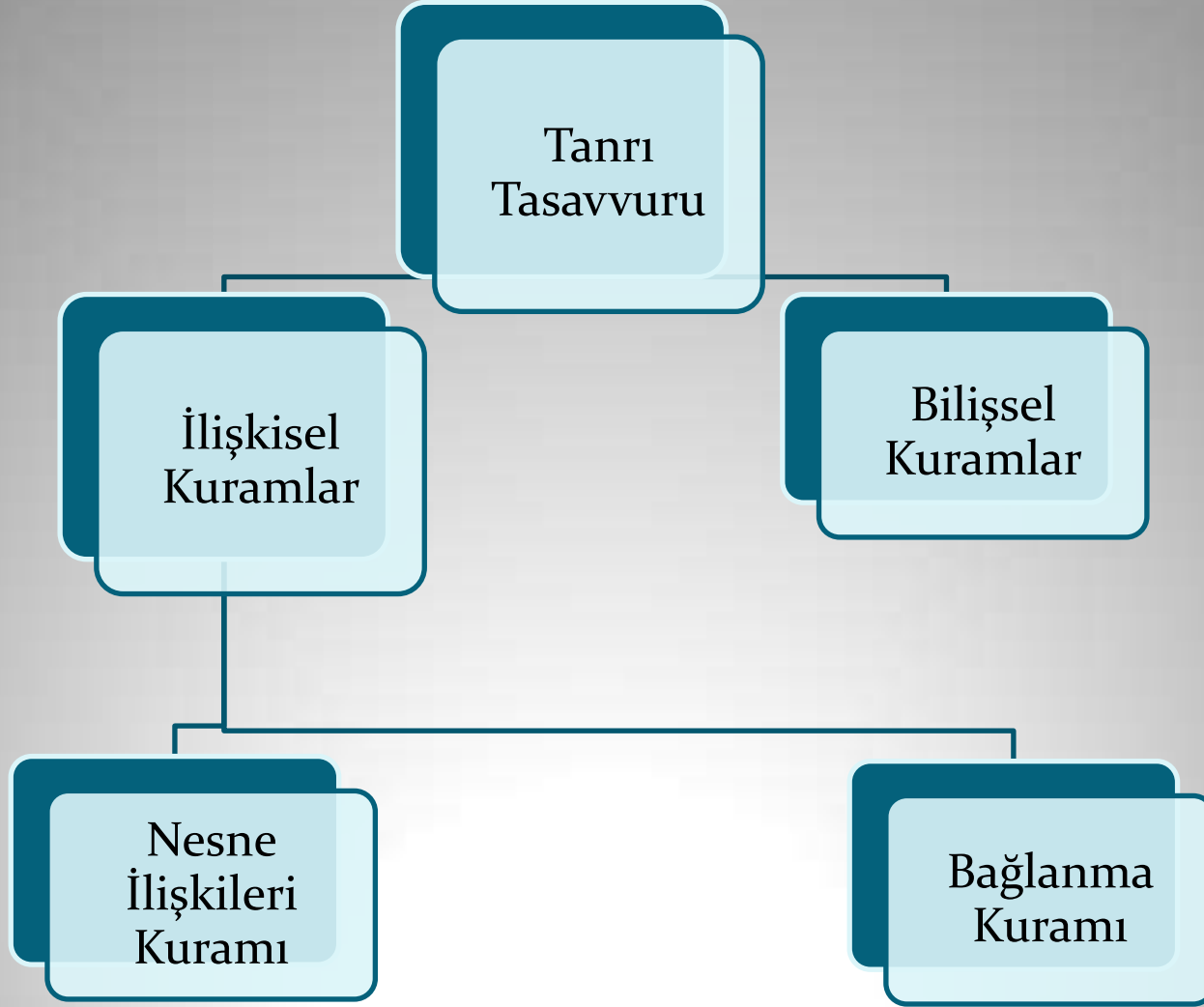
Tanrı tasavvurunu şekillendiren altı faktör: (Wulff,Grom)

1. Ebeveyn ilişkileri
2. Diğer önemli kişi ve gruplarla ilişkiler
3. Benlik saygısına ilişkin duygular
4. Tanrı hakkında öğretim ve Tanrı'nın insanoğluyula ilişkisi
5. Dinî uygulama, dua, ibadet, kutsal metin okuma, dinî tartışmalar, kişinin kendine ait hayal ve düşünceleri
6. Tanrı ile ilişki ve Tanrı tasavvuru

Tanrı'nın sıfatları önemlidir!!!

Tanrı tasavvurunun
şekillenmesinde inanılan Tanrı'nın
sıfatlarının büyük etkisi
bulunmaktadır.

Çeşitli yaklaşımlar

Freud'a göre Tanrı tasavvuru

- Biyolojik baba ile kutsal baba arasında bir ilişkinin bulunduğu önermesinden hareket eder.
- Psikanalitik gözlemler, Tanrı kavramının daima baba modeliyle özdeşleştiğini ve bizim Tanrı ile olan kişisel ilişkimizin biyolojik babamızla olan ilişkimize bağımlı kaldığını ortaya koymuştur.
- Tanrı aslında yüceltilmiş babadan başka bir şey değildir.

Freud'a göre Tanrı tasavvuru

- Freud, insanın ilk ilişkide bulunduğu ebeveyn ve bakıcılar gibi kişilerin, o bireyin psikolojik ve duygusal gelişimini etkilediğine inanır.
- Freud dini, bir yanılsama olarak kabul ettiği için, ona göre dinin önemli bir objesi olan Tanrı da bir yanılsamadır. İnsanın hastalık, hayal kırıklığı ve özellikle de ölümlle baş etmede kendi zihnini bu yanılsamayla koruduğuna inanmaktadır.

Freud'a göre Tanrı tasavvuru

- Dinin aynı zamanda bireysel bir nevroz olduğu fikrindedir. Ona göre nevrotiklerin davranışları ile dini ritüellerin icrası çerçevesinde ortaya konulan davranışlar arasında benzerlik vardır, hatta din, cinsel bastırmanın nevrotik bir ifadesidir.

Nesne İlişkilerine Göre Tanrı Tasavvuru

Temsilcileri: Klein, Winnicott, Sullivan, Tairbairn...

- Nesne ilişkileri, bir kişinin ilişki kurduğu tüm insan, eşya ve durumlar anlamına gelmektedir. Daha geniş anlamda bireyin dürtülerinin, duygularının hedefi ve amacı olan önemli kişi ya da şeyleri ima etmektedir.
- İşaret edilen “nesne” oyuncak bir ayı olsa bile bu bir kimsenin hayvanlara karşı sahip olduğu sevgi anlamına gelir.

Nesne İlişkilerine Göre Tanrı Tasavvuru

- Bu kuram, dini de ilişkisel bir süreç olarak görmektedir. Dolayısıyla bireyin Tanrı ile ilişkisindeki sevgi, suçluluk, korku vb. gibi durumlar üzerine yoğunlaşmaktadır.
- Her ne kadar Tanrı nitelik olarak bireyin ilişkiye girdiği diğer nesnelere farklı olsa da bireyin geçmişteki ilişkilerine göre şekillenen varlıktır.

Nesne İlişkilerine Göre Tanrı Tasavvuru

- Bireyin ilk çocukluk yıllarına ait tecrübeler ön plana çıkmaktadır. Çünkü bebek ve ebeveyn arasındaki ilişki ve bu ilişkinin niteliği Tanrı tasavvurunun şekillenmesinde temel bir rol oynamaktadır.
- Bu kurama göre birey diğer insanlarla özellikle de ilk bakıcılarıyla ilişki aracılığıyla bir kendilik ve Tanrı tasavvuru geliştirir.

Nesne İlişkilerine Göre Tanrı Tasavvuru

- Winnicott
 - Geçiş objeleri
 - Yeteri kadar iyi ebeveyn
- Rizzuto

Bireyin Tanrı tasavvurunun oluşmasında sadece anne ve babanın etkisini değil diğer bir çok kaynağın da etkili olduğunu ortaya çıkarmıştır. (kilisedeki ayin, yetişkinlerin konuşmaları vb.) Yaşamın ilk yıllarının önemli olduğunu belirtir.

Bağlanma Kuramına göre Tanrı Tasavvuru

Bowlby

- Bağlanma, çocuğun başkalarıyla anlamlı duygusal ilişkiler kurabilme yeteneğidir.
- Bağlanma kuramı ise; genel anlamıyla, insanları duygusal olarak birbirine bağlayan çeşitli etkenleri açıklamaya yönelik bir kuramdır.
- Bowlby'e göre; bebeklik döneminde bebekle annesi veya ilk bakıcıları arasında kurulan ilk bağlanma niteliğinin, erişkinlik döneminde başkalarıyla olan ilişkilerdeki beklentilerinin temelini oluşturduğunu ileri sürmüştür.

Bağlanma Kuramına göre Tanrı Tasavvuru

Sevme ve hoşlanma gibi bağlanma figürlerine sahip olan insanların, kendilerini sevilebilir ve hoşlanmaya değer olarak kabul etmeleri durumunda Tanrı'yı da seven ve şefkatli olarak görme eğiliminde olacakları ifade edilir.

Bağlanma Kuramına göre Tanrı Tasavvuru

Çocuğun dünyasında Tanrı, krallar, süper kahramanlar, büyücüler, arkadaşlar, kız ve erkek kardeşler, anne babalar, öğretmenler, polisler itfaiyeciler ile bir araya gelebilmektedir. Çocuk Tanrı hakkında düşünür ve bir şekilde bağlantı kurar iken, onun ırkı, sosyal sınıfı, cinsiyeti, yaşı ve aile tecrübeleri etkili olabilmektedir.

Yararlanılan Kaynaklar

- Murat Yıldız, *Çocuklarda Tanrı Tasavvurunun Gelişimi*, İzmir İlahiyat Vakfı Yayınları, İzmir 2007, ss. 15-37.
- Faruk Karaca, *Dinî Gelişim Teorileri*, dem Yay., İstanbul 2007, ss. 50-61; 93-99.